„JURAJ GIŽGOR
ŠIBENIK
NAUČNI ODJEL

Tribuna

POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVU. Mali oglasnik 10 riječi D. 8.50 svaka daljnja 25 p. Priopćeno po retku D 10 — Plativo i tuživo u Šibeniku

IZLAZI SVAKOG DRUGOG DANA U JUTRO OSIM NEDJELJE
Uredništvo i uprava u Tiskari E. Vitaliani i Sin, Šibenik, Ul. Episkopa Milaša
Izdavač i odgov. urednik Hamilkar Vitaliani — Telefon br 47 —

POJEDINI BROJ STOJI DINARA 1.—
Pretplata mjesečno Din 12.– Inostranstvo Din 20
Čekovni rač. Zagreb 38.114 - RUKOPISI SE NE VRAĆAJU.

GODINA IV | ŠIBENIK — USKRS 1936 — SPLIT | BROJ 356

PASHA

(*Mojsijevac, Musliman i Kršćanin* gledaju u jednom gradu procesiju na *Veliki petak*. Sva tri su stari znanci, pa se potiho razgovaraju.)

Kršćanin: Vidiš li, Iso i Mujo, kako mi kršćani bogoljubno svetkujemo smrt Hristovu? I svećenici i sav narod skrušeno pjeva „Puče moj, što učinih tebi...?!"

Mojsijevac: Ta to je naša, stara jevrejska pjesma! Naši su je proroci ispjevali, a vi je uzeste od nas! Pa zar vas, kršćane, ne pita ta pjesma: kako vi uzvraćate i Jehovu i vašem Hristu na sva dobročinstva što vam, od početka svijeta do danas, učini?

Kršćanin: Šuti! Ti ne znaš drugo osim tvog „*Starog zavjeta*"! Ne priznaješ „*Novi zajet*", pa ne znaš ni što je Hrist ni što kršćanska vjera! Tebi je „posao" i novac — sve!

Mojsijevac: No — to su sve riječi! U ostalom, ja vidim da ni kršćani ne preziru ni novac ni „posao"! Ali — ti nisi meni odgovorio na upit: kako vi odvraćate vašem Hristu na ono, kako vi velite, da je za vas umro na križu, da vas je svojom krvlju, otkupio, da vas je učinio sinovima Božjim!?

Kršćanin: Vidi se da su ti i oči i uši zagnjurene u „posao", pa ne vidiš i ne čuješ kako mi kršćani hvalimo i slavimo Hrista Gospoda! Pogledaj naše crkve, naše zvonike! Zaviri u naše bogomolje! Zar se, kroz cijelu godinu, tu ne propovijeda, moli, pjeva? Koliko sirotinje hranimo? Koliko humanih ustanova uzdržavamo? A naši samostani, a naše škole, a naši misionari, a naše bolničarke?

Mojsijevac: Pa zar i mi ne činimo dobrih djela? Zar se i mi ne molimo Bogu? Samo nemamo, priznajem, ni vanjskih ni nutarnjih parada kao vi. Zar se i muslimani ne mole Bogu, Alahu, i svome prvom proroku Muhamedu? Zar i oni ne čine dobrih djela? Samo ni oni, kao ni mi, nemaju ni smisla ni volje za vanjsko, bučno, dekorativno i pompozno, što upravo vaš Gospod Hrist osuđuje u svojemu Evanđelju!

Kršćanin: Gle ti Isana! Otkle tebi poznavanje Evanđelja? Talmud, talmud — to je tvoja knjiga! „Posao" — „Geschäzt" — „business" — to je tvoje Evanđelje! Tužan si što ne možeš i danas da trguješ!

Mojsijevac: Stara pjesma! No — kad mene ne štediš, neću ni ja tebe! Nisam prijatelj Evanđelja, ali u njemu veli vaš Hrist ovo: „I kad se moliš Bogu, ne budi kao licemjeri, koji rado po zbornicama i na raskršću po ulicama stoje i mole se *da ih ljudi vide*. Zaista vam kažem da su primili platu svoju. A ti kad se moliš, uđi u klijet svoju, i zatvorivši vrata svoja, pomoli se Ocu svojemu *koji je u tajnosti*; i Otac tvoj koji *vidi tajno, platiće tebi javno*. A kad molite, *ne govorite mnogo*, kao neznabošci; jer oni misle *da će za mnoge riječi svoje biti usliseni*. Vi dakle ne budite kao oni; jer zna Otac vaš šta vam treba prije molitve vaše." (Matej; 6, 5-9.)

Kršćanin: Ti ćeš me učiti, nekrste jedan, kako ću se ja moliti?

Mojsijevac: Ne ljuti se! To te ja ne učim, već ti tako veli tvoj Hrist, u Matejevu Evanđelju! Pročitaj, pa razmisli! Ja nisam kršten, istina je! Ali ja *ne hulim* ni Jehova, pa ni vašega Hrista! Ja *ne psujem* ni Boga, ni Bogorodicu, ni svece, ni mrtve, *kad što činite, vi, krštene duše*! Nadite mi koje vaše *kulturno* ili *nekulturno* mjesto, u kojemu najgnjusnije i najsramotnije naslove ne daju i Bogu Ocu, i Hristu Sinu, i vašoj Bogorodici! Kako vi, u isto vrijeme, možete *slaviti i psovati* Hrista—Boga?? Ili vam je Bog ili nije?! Da tako neko grdi i moje živinče, ja ne bih dopustio!.... Je li tako, brate muslimane?

Uskrsnuće Krista !

(Jedno djelo Hans Memlinga)

Musliman: A — eto — slušam! Nešto razumijem, a nešto ne razumijem! Da mene i tebe nazivlju „nekrstom" — razumijem; nismo „kršteni"! Ali ne dokučujem: zašto kaurini onako „*po pasju*" psuju svojega Alaha i svojega Hrista i njegovu Majku! Kad bi onako koji turčin opsovao Alaha ili Muhameda, ja bih ga — valaj — sa zemljom sastavio!

Kršćanin: Ne psujemo ni mi svi I među nama ima „kukolja!" Zašto ne vidite našu „pšenicu?" Zar ne vidite, slijepci Talmudari i Koranovi, kako svetkujemo cijelu Vellku nedjelju, *u pokori*, a Uskrs ćemo proslaviti kako dolikuje *preporođenim i uskrslim u Hristu*! Što zna Iso — što je Uskrs? Ta ti još čekaš da se rodi Mesija! A ti, Mujo! Tebe čekaju hurlje i pečen vô — na drugom svijetu!

Mojsijevac: E, brate Šime, daj da ti još nešto napomenem, što bi ti, kao pravi kršćanin morao da znaš! Znaš li početak Evanđelja Matejeva (gl. I, 1—25) Zar vaš Hrist, po Majci, ne bijaše bar tijelom, od plemena Davidova, Abrahamova, Isakova... Zar ne piše Matej, na *jevrejskom jeziku*, *god. 45 p. H.*, završujući 16 stih, ovo: „A Jakov rodi Josipa, muža Marije, koja rodi Isusa prozvanoga Hrista." Jovan Krstitelj, koji „krsti" Hrista, zar ne bijaše Jevrejin? Čijega roda bijahu dvanaest Apoštola? Gdje je Hrist propovijedao i djelovao?

Kršćanin: A ko je Hrista propeo?! Ha, Iso?!

Mojsijevac: Bijaše i među nama „kukolja"! A od one dvojice — Pilata i Heroda sudaca Hristovih, zar ne bijaše jedan *Rimljanin*?! I još nešto! Ti meni prigovaraš poznavanje *samo* „Starog zavjeta", a zar Hrist ne poštuje taj „Zavjet"? Zar On isti ne reče, da nije došao na svijet da *ukine* taj Zavjet, nego da je došao da ga *usavrši*!

Kršćanin: Što mi soliš pamet, ti, koji ne priznaješ Hrista—Boga?!

Mojsijevac: Ne znam, ko gore čini: ili vi, kršćani, koji ga priznajete, a *ne vršite* Njegovo Evanđelje i još Ga *srdite i psujete*, ili mi, Jevreji, koji Ga ne priznajemo, ali Ga ne grdimo i ne vrijeđamo! Kad si čuo, brate Šime, da mi psujemo: *Sabaota, Jehova*; ili Abrahama — ili nekoga od plemena Davidova?! Mi, onoga, koga priznajemo da je naš Bog — mi ga i poštujemo, ne samo *u blagdane*, već *uvijek*! — Čuj i ovu! A vaš Uskrs, zar to nije naša *Pasha*? I to uzeste od nas! Samo preokrenuste ime! Isto kao što jevrejsku riječ „sabbath" = odmor, pretvoriste u vašu subotu!

Kršćanin: Što, Iso, zar bi ti htio od mene da naprâviš Jevrejina?

Mojsijevac: Ostani, Šime, kod svojih! Takovi netrebamo! Zar da nas naučiš psovati Sabaota!? I Hrista i Mariju i sve svece!

Kršćanin: A ti bježi u tvoju Palestinu, pa tamo pričaj o tvojoj Pashi i Šalbathu!

Mojsijevac: Što ću u Palestini kad mi je dobro u Jugoslaviji?! Zar nas Mujo da ide u Ankaru? Tâ, u Jugoslaviji priznate su i jednakopravne sve religije, koje su zatečene u vrijeme Oslobođenja i Ujedinjenja!

Kršćanin: Istina je, ali žalosno!

Musliman: Žalosno je za te, Šime, a ja velim, da je sreća po ovu *Državu*! Zar bi ti opet „*Križarske ratove*" ili — „*Inkviziciju*"? Zar bi ti, da mi Jugosloveni, počnemo jedan protiv drugoga, sve „*u ime Boga*" ili „*u ime kulture i civilizacije*", činiti ono što čine vaša braća „po vjeri" u Africi?! Zar ne znaš, Šime, što čine — ista „braća vjerska" — našoj „nacionalnoj braći." *u Istri*?! Kakav će danas *Uskrs*, kakovu će danas *Pashu* da slave *Slaveni u Istri*, a kakovu nesretni *Abesinci* u Africi?! A i oni kršćani u velikom broju?

Kršćanin: Što miješaš, turčine, nekrste, politiku i rat sa vjerom?! Vidi se, da nemaš pojma o pravoj vjeri Hristovoj!

Musliman: Nemoj, Kaurine, da ti „razbor u topuzu leži"! Ja sam po tom tvojem „razboru" — *bezbožnik*! A ja Boga-Alaha i priznajem i poštujem i — prije bih poginuo, negoli bih Ga opsovao! A volio bih, života mi, da prije izgine sve što se muslimanom zove, negoli da na moje pleme pane *ljaga*, kojom se *dite* tvoja „braća u vjeri" nad *neljudskim* djelima, počinjenim nad *golorukim* Abesincima i nad *rajom u Istri*!

Kršćanin: Drugo je vjera, čuješ li Mujo, a drugo je politika!

Musliman: Jok, Šime! Prvo je: *biti čovjek*; priznavati svakom *čovjeku*, da ima pravo *na svoju vjeru*, na sveju *pravicu*, *na svoju zemlju*; na *slobodu* i *život* na rođenoj grudi! Politika bez *čovještva i poštenja* — najcrnja je sramota u kulturnom svijetu! Rat protiv nejačega, nenaoružanoga naroda, koji nikome nije činio zla, već mirno živi u svojoj, Bogom darovanoj slobodi, takav rat, tiransko je nasilje i krađa onih „kojima razbor u topuzu leži!"

Mojsijevac: Prođe procesija, a mi je i ne vidjesmo pravo!

Kršćanin: Bolje je! Što ćete, vas dva, gledati — što nećete nikada ni razumjeti! Nije to „ramazan"! Nije — šabath!

Musliman: Bolje da ne razumijemo, bar nećemo — psovati Boga!

Mojsijerac: Provedi, Šime, sretno s tvojima Pashu!

Kršćanin: Kakova Pasha? Mi svetkujemo Uskrs!

Mojsijevac: Sjetite se — bârem — da Pasha znači — *žrtva*! Hrist se je za vas, kako vi hoćete, *samo za vas*, njegove pristalice, žrtvovao! Prinesite i vi Njemu neku žrtvu! Samo jednu žrtvu: *Nemojte više psovati* Njega, ni Njegova Oca, našega Jehovu ni našu Judejku, Njegovu Majku-Marîju, odvje tak plemena Davidova! Prinesite Njemu tu *Pashu*! A vaš Uskrs slavite — kako vam drago! (Kršćanin se udalji.)

Musliman: Iso, Iso! Mnogo zahtijevaš! I to od — Kaurina!!

Mojsijevac: Ne zahtijevam ja, to traži: Zapovijed Gospoda Boga: „Ne uzmi u ispraznost ime Božje!"

Musliman: A kad oni *hoće da grde i hule* Tvorca te zapovjedi, kako će da se pokaravaju Njegovim zapovjedima?!

Mojsijevac: Ta ti je pametna! Neka idu, kršćani, svojim putem!

Musliman: A mi ćemo svojim! Na šа će žrtva, ili kako ti reče Pasha, biti ta: boriti se i uvijek nastojati da budemo — *ljudi! Biti čovjek prema svome bližnjemu, to je najplemenitija Pasha!* To je — Vaskresenije!

Mojsijevac: I najugodnije i Jehovi i Hristu!

Musliman: I Muhamedu! — Što koriste sve religije, ako čovjek neće da bude čovjek!?! Najprije: *čovjek* pa tek onda i *musliman* i *mojsijevac*, pa čak i *Kršćanin*! To je *Pasha*!

Dr. MIRKO PERKOVIĆ.

Šta stvarno znače pregovori i sporazum Udružene Opozicije? Šta će g. Dr Maček?

Srbijanske stranke tj. radikali, kojih u raznim dresovima ima svugdje, zemljoradnici triju frakcija i Demokrate g. Davidovića, saglasili su se u točkama sporazuma, koji je preko gg. Wildera i dr Šuteja, poslat g. Dr Maček na saglasenje i odobrenje u ime hrvatskog pokreta. Te sporazumne točke sadržavaju slijedeće:

1. da se o jedinstvanoj Kralje vini Jugoslaviji **ne diskutira.**

2 da se o jednoj centralnoj Vladi u Beogradu te o vojsci, vanjskoj politici itd. **ne diskutira.**

3. da se država **administrativno podijeli** na pet pokrajina, umjesto sadašnjih devet banovina i to tako, da bi glavni gradovi th po krajina bili **Ljubljana, Zagreb, Sarajevo** — pod koje spada Dalmacija — **Beograd**, odnosno **Novi-Sad** i **Skoplje**.

U ovim bi gradovima zasjedavali Sabori, slobodno birani i vlasni da odlučuju o širokim zakonodavnim i političkim problemima dotične pokrajine.

Daklen predlozi koje je primio g. Dr Maček sadrže:

Najšire samouprave, princip zakonodavne i financiske decentralizacije i slobodnu volju biranja narodnih prestavnika!

Sta će na to g. Dr Maček, dali će njegov autoritet u narodu i njegovo nasliedje ideologije Stiepana Radića **moći biti jače od fran kovačkog upliva i snage**, to idemo da vidimo? Dr D.

DVA PLANA

Zagreb, 9 IV. Društvo Naroda o vih dana stoji pred svojim najtežim zadatkom. Sve, što se je u posljednje vrijeme, naročito u Evropi, zamrsilo i zategnulo, trebalo bi da se u Ženevi razmrsi i ublaži. Imalo bi se, u prvom redu naći načina, kako da se likvidira talijansko-abesinski rat, onda kako da se uspostavi uzajamnost o nih obaveza, koja je bila predviđena lokarnskim ugovorom. Dva vrlo teška problema, koja postaju teža i radi toga što je istovremeno pogoršana si tuacija i u samoj Srednjoj Evropi, što dokazuje energični protest Male Antante protiv odluke austrijske vlade o zavođenju vojničke obaveze.

U takvom času Društvo Naroda ima da uzme u raspravljanje dva mirovna plana: njemački i francuski, o kojima već znademo, bar sumarno, kako je opće mišljenje u Evropi, a napose i kakvo je u političkim krugovima Ženeve.

Ova dva plana takove su prirode, da bi mogla lako dovesti do znatnih reforma u samome Društvu Naroda a i do izvjesnih promjena u samome Paktu njegovu. Jer svi znaci govore za to, da se u višoj ili manjoj mjeri skoro općenito opravdavà potreba jedne korenite revizije mnogih propi sa međunarodno-pravnog karaktera, koji su razvojem prilika i odnosa, te novim strujama i shvatanjima, izišli iz svoje vrijednosti, koja je mogla da bude savremena dok se nije duh novog vremena afirmirao jakošću pretežnijom od te same vrijednosti. Obaveza međusobne garantije po Paktu Društva Naroda ne može u sadanjim prilikama i dosadanjim mjerama da izdrži, kad se je već propustilo, da mirovni ugovori budu dobrim svojim dijelom obeskrijepljeni. Kad bi se i dalje ostalo bez novih reforma i bez novih utanačenja t. j. pri starome, dogodilo bi se danas sutra s mnogim postojećim obavezama ono isto, što se je n. pr. dogodilo s luksemburškim neutralitetom, koji je bio 1867. god. kolektivno garantovan, dakle i od strane Italije i Holandije. Kad je izbio svjetski rat njemačke su trupe povrijedile taj neutralitet: međutim nitko nije krenuo da ga brani nego neprijatelji Njemačke. Italija i Holandija o stale su skrštenih ruku.

Kad je svojevremeno diskutovan pakt Društva Naroda borilo su se, kako je poznato, dvije ideje, koje se i danas javljaju u svojim razlikama: francuska i anglosaksonska. Prvu je zastupao Leon Bourgeois, koji se može smatrati duhuvnim ocem ženevske institucije; on je još prije svjetskog rata izdao knjigu pod naslovom: „Za Društvo Naroda". Anglosaksonsku su ideju zastupali Wilson i lord Robert Cecil. Leon Bourgeois je htio da Društvo Naroda postane naddržave, da i ma egzekutivnu silu, dok su se Anglosaksonci tome protivili. Pobjedila je anglosaksonska ideja u sukobu francuskog pozitivizma i anglosaksonskog misticizma, ili bolje rečeno, praktičizma.

Tragove i inspiracije tih dvaju stavova vidimo i danas. Ali se je do danas u Evropi odigralo mnogo toga tako da i Francuska i Vel. Britanija imaju nove, drukčije poglede na evropsku situaciju. No, što je najglavnije — izvjesne nove poglede na tu situaciju ima i Njemačka, koja je najviše i pridonijela mnogoj izmjeni u stavovima drugih država. Danas je pitanje organizovanja mira mnogo komplikovanije i treba u tu svrhu dovoditi po mogućnosti u sklad razne osnovne misli, koje su u mnogočem jako divergentne. To vidimo u novim mirovnim planovima, što ga iznose Francuska i Njemačka. Vel. Britanija ne iznosi svoj plan; ona je preuzela posredovnu ulogu, i to je svakako najpozitivniji elemenat u cijeloj sadanjoj diplomatskoj utakmici. Vel. Britanija se nada, da će glavne međusobne oporbenjake dovesti k jednoj platformi, na kojoj će onda lakše moći da se usklade i stavovi drugih država.

Kako se vidi, put je do te točke težak, ali nije nepremostiv. Dva mirovna plana imaju već svoje dodirne točke, a one, koje više ili manje divergiraju mogu, s dobrom voljom u svrhu utvrđenja mira, biti plazmirane do najviše potrebne mjere. Jedno je tek glavno: da se općenito prizna i prihvati princip *kolektivne* sigurnosti i nedjelivosti mira i da se na tom principu konkretuju buduće međunarodne garancije.

Tu će Njemačka po svoj prilici ići najviše otporności. Zbog toga nije ništa začudno, ako je Francuska zato, da se kolektivna sigurnost organizuje pojačanjem uzajamne dužnosti pomoći, u koju svrhu traži, da se u svakoj zemlji stvori posebni vojnički korpus, koji će u slučaju potrebe biti stavljen na raspolaganje Društvu Naroda i da se do ostvarenja jednog općeg evropskog pakta o uzajamnoj pomoći stvore u okviru zajedničke evropske organizazije t. j. Društva Naroda, regionalni sigurnosni paktovi.

Da bi Njemačkoj olakotila prihvat ovih sugestija Francuska u svom mirovnom planu iznosi i izvjesne sluzije na mogućnost mirne revizije mirovnih ugovora na temelju čl. 19. pakta. Sve će to i mnogo toga još da bude predmetom posebnog proučavanja, ali prije toga Ženeva ima da raščisti put k dalnjim pregovaranjima. Atmosfera je u ovaj čas za to nepovoljna, jer bi i Njemačka i Italija mogle baš iz Ženeve da budu neugodno tangirane, a uz njih i Austrija.

Društvo Naroda prilazi k najtežem poslu. U interesu mira želeti je da ga srečno svlada, pa da uzmogne uzeti u pročavanje dva najnovija mirovna plana. Dinko Sirovica.

Njemački ministar Dr. Frank, prigodom svog boravka u Rimu, položio je — vijenac na grob neznanog junaka. Dr. Frank prignute glave; lijevo poslanik v. Hessel, u pratnji viših činovnika fašističke partije.

PREGLED DOMAĆE ŠTAMPE

Iz Uskrsne poslanice Nj Sv. Patrijarha g. Varnave

Nj. Sv. Patrijarh Varnava uputio je za Uskrs pastvi i svećenstvu svoju poslanicu u kojoj se, pored ostalog, kaže:

„Posle vekovnog robovanja i posle mnogih ratova i stradanja, naš narodni i državni vaskrs, očigledan je dokaz sile i značaja Hristova Vaskrsenja. Fizička sila našega naroda i pomoć naših prijatelja i saveznika poslužile su samo kao pomoćna sredstva za naš narodni i državni vaskrs. Jer ta duhovna i moralna sila jeste sila vere našega naroda u Boga i Spasitelja našega Gospoda Isusa Hrista. Upravo iz vere u Hristovo Vaskrsenje naš je narod i u najcrnjim danima crpeo veru u svoj narodni i državni vaskrs.

Neka se i danas, u ovim teškim prilikama sređivanja naših unutrašnjih uzajamnih odnosa, Srbi, Hrvati i Slovenci nadahnu verom u Hristovo Vaskrsenje. Neka poput naših slavnih predaka učvrste temelje iskrene bratske sloge i ljubavi. Samo takvo duhovno nadahnuće može dati poletа našem ujedinjenom narodu da sačuva svoju nerazdeljivu otadžbinu Jugoslaviju i da je povede ka sreći i blagostanju.

Ovogodišnje zajedničko proslavljanje Hristova Vaskrsenja pobuđuje nas da zajedničke misli i osećaje uputimo Svemogućem Bogu u molitvi:

Ko je moćan, kao što si Ti Bože naš! Ko je pravedan i milostiv, kao što si Ti, Oče pravde i milosti!... Ti si oborio i obaraš one, koji gaze pravdu a vaskrsavaš i podižeš one koji stradaju radi tvoje pravde. Slava Ti, Gospode! Slava Hristovu Vaskrsenju, životvornoj sili verskog i moralnog vaskrsa ljudi i naroda i izvoru i sili našega državnoga vaskrsa i narodnog ujedinjenja. Slava prazniku nad praznicima!"

(Politika)

Previranje ljudskih vrijednosti

„Leskovački Glasnik" donio je u svojem uvodniku pod gornjim naslovom, iz pera S. R. D., i ove redove:

„Nigde se ta pojava iz krajnosti u krajnost ne ogleda u precenjivanju vrednosti, nego u političkom životu. Ali tu i narod igra svoju ulogu. I kad ovo govorimo mi ne mislimo na ljude čija se vrednost na ovaj način meri, nego na sam taj narod i njegov mentalitet u tom pogledu. A ono što je on u poslednje vreme u pogl du ocenjivanja ljudskih vrednosti pokazao, to nas ne samo ne zagreva, nego nas zabrinjava. U politici naročito. Pa i ako je politika, ona je izraz narodnog života. Po čemu to da jedan čovek danas pretstavlja idol narodu, a sutra proklestvo. Moramo tu postaviti dva p tanja: da li je on doista vredeo toliko kad je preuzneošen i aklamiran, i da li je od te svoje vrednosti nešto izgubio posle kad je pao u nemilost. Gde je istina tu? Svakako negde u sredini. Ali se ta sredina ne traži. Ide se krajnostima. Zato smo i doživeli jednu ovakvu krajnost. Jednoga dana uzdižu i glorifkuju do neba dok je na vlasti, njegovim imenom krste ulice i šta ti sve ne čine. Kad on pada s vlásti, briše se ime njegovo u tim ulicamá. A to su strašni prizori koje mi sad gledámo što se odigravaju u političkom životu. Kakve će to posledice imati za budućnost, to se unapred može nazreti. Gledajući u takve prevrtljivosti sudbine narod će gubiti veru u sve i neće nikad znati šta su prave a šta lažne vrednosti. Ali se pokazalo da to na ludo preuveličavanje ljudskih vrednosti dovodi do razočarenja i do suprotnih rezultata. Potrebno je i tu da svačija vrednost sačeka izvesno vreme previranja i kristalisava ubeđenje o njoj pa joj onda odrediti meru i svoje pravo mesto među prednostima."

Odlikovana tvornica likera, distilerija i podrum dezertnih vina

Buljan & Co.

Split

Telefon broj 4-65

Maraskin
Cherry-Brandy
Likeri
Vermouth
Desertna vina
Voćni sokovi

JADRANSKA PLOVIDBA D. D
prireduje
Uskrsni izlet za OBROVAC
12 i 13 aprila 1936 sa redovitom prugom br. 34 — vozeći kroz pašmanski, velebitski, novigradski kanal te uz korito rieke Zrmanje.
Nedjelja: odlazak iz Sibenika u 5 s. dolazak u Obrovac u 17 s.
Ponedj.: odlazak iz Obrovca u 5 s. dolazak u Sibenik u 17 s.
Cijena za odlazak i povratak Din. 100.

Jugoslovenski brod u luci Portland u Kaliforniji U. S. A.

Nacionalni rad naše trgovačke mornarice

U Portlandu, država Kalifornija Sjedinjene Države, u bližoj i daljoj okolici, živi oko 6000 jugoslavenskih gradjana, koji se bave svim mogućim vrstama zanatstva, ratarstva i trgo vine. Medju njima postoje razne struje i uplivi tako, da se dijele na srbe-srbe, hrvate-hrvate i srbe-hrvate jugoslovene i zatim *ne samo jugoslavene, koji su, ovi zadnji, svi dojednog, ono najbolje*, najkulturnije i najnaprednije u toj našoj naseobini.

Tih 6000 jugoslovena, koji su u glavnome osim nekih iznimaka pripadali bivšoj A. U. Monarhiji, nisu u svojoj luci, već odavna, čak od prije rata, vidjeli nikakovog broda, koji bi svojom zastavom označavao pripadnost njihovoj majci Domovini, užeg ili šireg smisla, dok napokon jednog lijepog dana ne osvanu na Portlandskom sidrištu *Jugoslavenski parobrod* od punih 11.000 tona nosivosti, najnovije konstrukcije, najbolje opreme i najboljeg kvaliteta pomoraca.

Na stotine automobila, vlasništva naših ljudi i gradjana, dolazahu da vide brod, koji im je obilježavao njihovu novu Otačbinu, njihovu *Jugoslaviju!* Ta plutajuća *Jugoslavija* nije bila samo *Brod*, ona je bila *Simbol, Zemlja, Rodna Gruda*, onih koji su došli da je vide, da na njenoj oplati osjete *Gra nice* a na palubi *Zemlju, Gradove, Sela, Ime, Kralja, Ideal*, sve što u sebi nose, otkako su se kao *Iseljenici* od rodne kuće odvojili....

Kao na Grob Hrista Spasitelja ili na Oplenac Kralja Ujedinitelja, prilazili su ti 600 jugoslovena brodu, jer je taj brod i imenom svojim i *zastavom* svojom *Jugoslovenskom zastavom*, svih njih povezivao za njihovu *Jugoslavensku Grudu* i svaki tutanj ili udarac vala, povezivao ih, je sa Tog Mjesta sa svim onim i onima što im je najmilije bilo, jest i biće..

I Čudo se veliko dogodi. Svi ti razni Srbi, Hrvati, Slovenci, Jugoslaveni ili polujugoslaveni, idejno kleknuše pred znakom *Jedinstva*, pred zastavom *Jugoslavije* i nestade medju njima razlika, svadje i *tudjeg upliva*, osjetiše se tamo na Pacifiku, kao nekada Njemci u Valparaisu, *jedno, jedinstveni, složni, moćni i samo Jugoslaveni...*

Ovaj uvod napisah u cilju shvatanja jedne velike tajne, tajne *Duha* naše Nacije. Naša se nacija rađa. Ona je od rodjenja puna boli i Krvi, svakim danom, jer zdrava rodjena, postala *Čovjek*, čovjek koga stariji, tobož pametniji i iskusniji podučavaju da on nije *Jedno*, da treba da vodi računa o govorenju trećih, koji još nisu shvatili da je on *Jedno*, da treba da se tom *Trojstvu* prilagodi, da on *Jugoslaven* mora da bude obazriv prema stvarnosti života koji se razvija... Ali Srbi, Hrvati i Slovenci u Portlandu, dokazaše da ih je *Jugoslavenski barjak* raztreznio, od *njih raznih, stvorio jedno*, razbio tminu zlonamjernih misli i uputio ih stazi ISTINE...

A zašto sve to?

Jer je *brod* ko *Nojeva korablja* onih koji se od potopa spasiše, jer je brod onaj koji *svijetom raznosi misao spasenja*, u našem slučaju *Jugoslavije*, jer na *morskoj pučini* samo jedan *Simbol* stoji, to je *Zastava*, jedna jedinstvena, sveta, blagoslovena, rezultat srpskih pobjedonosnih zastava, koje skupa sa najvećim Jugoslavenom *Aleksandrom I., Vitezom i Ujediniteljem* počivaju *u vječnom svetištu Oplenca...*

Sjetite se živi, što Vječni učiniše.

Dr Dušan Urukalo.

Hotel «EUROPA»
M. Sandalić
Biograd n/m
prvorazredna restauracija
preporuča se cij. nedjeljnim gg. izletnicima iz Šibenika
potpuno prvorazredni ručak večera sa pićom Din 30.

ŽIVELA JUGOSLOVENSKA VOJSKA

„Veliki rat nisu vodili političari nego vojnici, narodi su vredeli onoliko koliko je vojska njihova vredela..."

(Jov. N. Jovanović: „Stvaranje zajedničke države SHS, knjiga III, str. 67, Beograd 1930).

„Srbije više nema, ali je ostala njena vojska...", te su reči iz istorijskog telegrama kojega je u času Albanske Golgote uputio ondašnji Vrhovni Komandant Srpske Vojske, sada blaženopočivši Viteški Kralj Aleksandar I. Ujedinitelj, pretsedniku Francuske republike Poenkaereu, kako je to izneo za vreme sudjenje kraljeubicama u Eksu državni tužilac g. Rol, da time ukaže na nepokolebivu veru Kralja Ratnika i Viteza u vitalnu snagu Njegove Zemlje, Jugoslavije, zemlje: domovine nepobedivih Orlova Belih, nepobedive ni u Ratu ni u Miru, ni od spoljnih ni od unutarnjih neprijatelja, zemlje koja može biti pregažena i evakuisana, ali ne i pogažena i napuštena od svojih sinova za sva vremena, od sinova njenih: Belih Orlova — Vojske, Čuvara Jugoslavije, otadžbine Njihove.

I ti Čuvari Jugoslavije, od početka našeg Ujedinjenja i Oslobodjenja bili su naša jedina nada, naše jedino vesejje, naša jedina uteha, jedina naša svetla vizija. I zato smo svakom prilikom veličali našu vojsku, tako i prilikom probne mobilizacije održane krajem prošle godine pod rukovodstvom ondašnjeg ministra vojske i mornarice g. Petra Živkovića, koji je tom prilikom bio uputio Svojim Junacima istorijsku Naredbu, koju smo mi zlatnim slovima upisali na strani cama našeg glasila, a u kojoj izmedju ostalih stoje i ovi redovi:

Junaci! Ovim sam se osvedočio da i vas, koji u manevarskim jedinicama prestavljate ceo jugoslavenski narod, krase sve visoke ratničke osebine naših slavnih predaka, čime ste dokazali da ste dostojni potomci onih neustrašivih, slavom ovenčanih i neumrlih junaka, koji su sa puno ljubavi i bez straha kroz više vekova neštedimice prolevali svoju krv i sejali svoje herojske kosti po nebrojenjm bojištima naše prostrane domovine, dok najzad nisu stvorili današnju veliku i lepu Kraljevinu Jugoslaviju, i nama je, svojim potomcima, ostavili da je čuvamo i očuvamo, pa ma ko na nju navalio.

— O toj uzdanici našoj, Vojsci našoj nadahnutoj duhom i naukom Vrhovnog Komandanta, mi smo već na osvitku našeg Ujedinjenja kroz strane naše nacionalističke štampe, postavili na njeno čelo lovor venac:

Ova naša država izgradjena je, pošto joj postavljen temelj od miljun i tri stotine hiljada života najboljih srpskih sinova; ona je izgradjena, pošto ju je gradilo još preko miljun srpskih ratnika i jugoslavenskih legionara; ova naša država izgradjena je na čitavom moru patničkoga znoja, nevinih suza i junačke krvi, ona je izgradjena, pošto je srpski deo jugoslavenskoga naroda u tu velelepnu izgradnju uložio svu svoju fizičku, materijalnu i duševnu snagu i viteštvo svoje, (dok su tipovi Frank-Šušterčićevog kova pevali himne Franc Jozefu i carici Ziti.)

Ako je ikada istorija zabeležila koju slavnu pobedu nad neprijateljem, te zaista pobeda Srba u svetskome ratu pada na najsvetliju stranicu u istoriji čovečanstva. Srpska je vojska odmah po svom dolasku osigurala našu imovinu i naše živote pred „zelenim kaderima; srpska vojska vaspitavala je kod nas javni mir i poredak, a i saobraćaj, i tako nas, povrh toga, spasla od mnogog zla i nevolje,

Ali nije to sve. Srpska je vojska ne samo bez jednog znaka protesta, nego pače i s najvećim oduševljenjem jurila tudina; srpska vojska bila je spremna da nam izvojšti i naše konačno oslobodjenje, i bila bi to i učinila, kad bi zato bio dat i najmanji znak, odnosno, kada tq ne bi bili sprečili razni separatisti; srpska vojska je i danas jedini budni čuvar... (pisano pred 15 godina). Konačno: proslavljena i pobednička srpska vojska žrtvovala je i proslavljeni svoj grb i zastavu svoju, onu svetu zastavu svoju, pod kojom je kroz vekove iznašala tolike sjajne pobede.

Što rekosmo otrag 15 godina, ponavljamo i danas. Taj napis završava rečima:

Daj, probudi se i makni se, uzdanice naša i...

Jer sudbina i sreća ispaćenoga naroda našeg ovisiće o tome, kako budemo znali ceniti neumrla dela velikih i kako budemo znali osudivati i kažnjavati nedela sitnih.

Živela velika i slavna i junačka Jugoslavenska vojska.

Ljubidrag Garčina

Istorijske beleške:

Napitnica

Marota Gamulina na trpezi svog rodjaka viteza Niko Dubokovića, načelnika Jelse

na 6-12 1898.

Danas Vaš imendan,
Ja pijem u zdravlje Vam,
Štovao sam Vas štijem štovaću,
I stari Hrvat Narodnjak ostaću.

Trideset godin da ste nam načelnik,
A ja dvadeset i četiri parvi presjednik,
Dobri Vas Bog na dugo poživio,
I svaki se prijatelj s Vama podičio.

Slava majci ka Vas je rodila
Pošteno i ujudno odgojila
Slava Vam i ocu ki je parvil,
Milom Jelsu u pomoć bil.

Dabi dobri Bog s nama bil,
Sve Slavjane Prvaše Narodnjake složil,
Dok se budnmo med sobom psovat, i
Drugi će nas narod pod noge daržat.

Svaki narod se diže oči otvara,
Hrvat med sobom se ruži i kara,
A koje slogu Hrvata razbio,
Pravedan ga Bog ubio.

Nas Tresić se trese Frankovim se kapotom pokrio,
Da se nebi uzimio i nahladio,
Njegov novi vik sa svim propada,
Nova doba i Narodni list ga bada.

Katolička Dalmacija u kojoj je svašta,
Ona se boji Pravoslavna tri parsta,
Narodni list se uzoholio,
Pod narodnjacima palače ogradio.

Sva tri: Vira di bordo per propio conto.

Parvi da ga Frankovci podupiru,
Drugi za mandant i za viru,
Treći kako poznato nam,
Za novce i za reklam.

A jeli pošteno nesharnu biti
I svim prijateljima ledja okrenuti?
Živome Štorsmajeru mrtvima Klaiću Pavlinoviću,
A pridružili se pokojnom Starčeviću.

A ko veće Starčevića nego Štrosmajera
To pošten ni iskren Hrvat ni, [casti,
Razlika od jednoga do drugoga,
Ko od svete Riparate do Boga Višnjega.

Štrosmajer je parvi Hrvatski i carkveni sin,
Frankovo svečenstvo mu govoru da je be-
A moj Niko ni ovako pribilo, [rekin,
Frankovo svečenstvo narod proživinčilo.

Žena Sokrate muže psovala,
Nikakova prava ni imala,
Muž nikada nije odgovoril,
Jer jr velik filožof bil.

Filožof ne smi nikoga psovat,
Ako neće šmišan postat,
Tresić Prodan Bjankini berzebubsku filožofiju učili,
O žene Sokrate napadat psovat se naučili,

Spliskoga slavobitnika napadaju,
Al se teško Frankovci varaju,
Da će du pamatni za njima hoditi,
I poštena Hrvata pod noge bacati.

Mlad djak mora da bude liberalac,
Prodan hoće da bude klerikalac,

JOSIP BOKO

PROLJETNI VJETRI

Prvi vjetar:

Magla pala po vrhovima. Zbila se u drage i dočiće. Povila se po obroncima. Gusta je, nepomična. Nebo je oblačno, sivo. Jata ševa su nemirna. Poprhnu, polete i presavivši se u letu zasjajuckaju se i padnu na golo strmište. Vivci i galebovi popali po pustome polju, što se crni i zudarano zimskim ledom. Kriče. U visini kao klin lete guske nekud. I voda kojiput gakne. Iz jaruge poplašena patka lupne krilima i poleti kvačući. Jastrebovi i orlovi kruže po obzorju, lebde i kao kugla obaraju se k zemlji. Čuješ samo huku, a u daljini lelija se zrakom prosuto perje. Oko sela uz živice, zatečena danom, šulja se lisica gladna, pribija se trbuhom uza zemlju, pa sjevne okom i migne sad jednim, sad drugim crnim uhom. Osluškuje lavež pasa — — A mačka oko kuća skrivena i ukočena, lagano njišući samo vršak repa, vreba, kad će vrabac ili snjeguljica na dohvat. —

Iz kuća se vije dim i razastire se nad krovovima. Čuje se vriska djece. Stekne pašče. Potmulo zarže konj ili zabukne bik iz staje — — Čeljad oko ognjišta — —

Baba Zima još šeta — — —

Krupan, jak čovjek rastvori vrata, pogleda prema planini: — Barjači se — — bijeli — — uhvatiće ih pušavica — — Magla se malo maknu s vrhova. I dah vjetra, još drhtav i nejak strese s jasike po neki zaostao i suh list. Mačka uleti u kuću i okrenu šape k vatri.

— Snijeg će — — — reče baba.

Djeca se uskomešaju, potrče k oknima i veseli viču „eto snijega.“ I prvi zapuh ledenoga vjetra upade sad kroz okna, raspiri žeravicu, uzvitla lug. S planine začas kao da neki orijaš odmaknu zaustavu, spusti se naglo snažan vjetar noseći sobom bezbroj, bezbroj sitnih, studenih pahuljica, unoseći ih bezobzirno kroz prozore, kroz vrata, kroz pukotine i crijepove na krovu.

Zahuji, zazviždа sve jače i jače. Kuća usprednu, zastenja. Drvena grada škrinu, procvijeli.

— Zatvori — — sve! — oču se muški glas.

Žestoko i borbeno, složno i bez popuštanja kao da svi bjesovi babe Zime udariše na ljude, na životinje i svu prirodu. Fijukanje kao da se kroz ogromne lijevke ruše i protiskuju mase zrake, pa lomljava i urlanje, plač i cvilenje, kao na strastrganim strunama satanske harfe.

Vrata se naduše i prsnuše. Željezo zveknu o pod. Plamen se ugasi, iskre vrcnuše i žeravka se zakotura po podu. Proplakaše djeca. Ženske se pokrstiše.

— Otvorite — — ubaci vjetar isprekidan glas, a već uto breme drva sruši se s leđa i lupne.

— A cura?! — upitljivo će glasovi.

— Otišla je.

— Sama? — — Pod noć!? — još začuđenije će isti glasovi.

— Nosio sam teže — — a vidi vremena — — pa je nisam mogao otpratiti. Nije daleko. — —

— — — — — — — — —

Ujutro sve je bijelo. Mnoga stabla polomljena, izvaljena. Kuće otkrite. Smetovi kao kruti, nepomični valovi Staze zatrpane. Vrhovi čisti, oštro se ocrtavaju na horizontu. Sunce prosjajiva pokatkad između tromih, obamrlih, raskidanih oblaka. A u pramčioku mili ispod snijaga tanak mlaz vode. Ptice se otresaju i veselije prpaju oko grmova i u zaklonici, gdje nema snijega. Blago, pušteno na pojilo, zaigra se i zavalja po snijegu. Orao — jedva da ga zgledaš — kruži pod oblacim kao da istraživa nebo i zemlju. Ni vrata nisu zatvorena: sad ude, sad izide čeljade, a dim prokulja.

Drugi vjetar:

Zemlja na mahove i muklo dahne. S planina jedva osjetljiv leden mlaz zraka dodirne lice. Nije ni vedro ni oblačno. Kao neka tanana, razvučena maglica zastire obzorje. I Sunce nejasno sjaje. Oko njega ogroman kolut. Ptice se ukrutile. Ondje svraka na golo grani. Do nje vrana nepomična i mirna, a više njih jato čvoraka kao crne mrlje na beživotnim ograncima. Samo po koje jato golubova „modrulja“ proleti žurno. Sa vode i leda, što se mutno cakle u polju dopre krika galebova. Sve je nekako tužno, pritisnuto. — —

I sivi bik koraca sporo i ne buče. — — I vrani, kosmati pastuh ne kovrči rep, ne plamti okom, ne rže Njuši zrak dugo kao da istraživa nešto i frknuvši ide u staju kao jagnje. Samo pjevac ispeo se viš kokošinjaka na stablo i kukuriče. —

U Zemlji zatutnji — —

Čovjek zatvorivši staju, okrete se, oslušnu:

— Promijeniće vrijeme — — reče sam sobom.

Pa kao da se polako izvlači iz središta Zemlje to dahtanje postajaše jače i potmula tutnjavina snažnija. I maglica se zgusnu, sakri Sunce, a oblaci dojezdiše nakostrješeni, slegoše se nad planinom i prekriše snijeg. Ptice odletješe, sve zamuknu, utihnu — — Samo dah Zemlje kao da izide sad na površinu i zavalja se kroz polje, kroz livade i oranice, između kuća i kroza selo kao prvi udar južnoga vjetra — — Smrče se — bljesnu — i zagrmi daleko, daleko — — Prva, a krupna kap lupnu o prozor — —

— okisnuće — — reče baba kod ognjišta.

Pljusnu pljusak i talasi vjetra noseći kišom sad sôlu, sad grâd, prekobacivahu se brdom i ravnicom — —

U kasni mrak breme drva udari o kućna vrata, ali se ova ne otvoriše. Mnogo docnije upade momak mokar, prokisao i stresavši ramenima prozbori:

— Klizavo je bilo — — pa sam pomogao curi — —

— A gdje vas uhvati nevrijeme?

— Sklonismo se u pećinu — —

— — — — — — — — —

Sutradan — — Snijeg je posivio. Sve bljuzgavo, kaljavo. Zemlja uskvala, utajala se, čeka — — Kad: posrnuše kopče haljinca nebeskog, a iz nabujalih grudi božice Vesne proli se oplođujući dažd. Topli duhnu vjetar i životvornim svojim krilom dodirnu i pticu i travku i zvijer, a led, što raspucan i raskomadan plivao vodom drobio se i hrlio nekud bojeći se, da ga taj topli vjetar sasvim ne ispije.

Zaromoniše vrela — — Zaskakutaše potočići — — Zamuti se i nabuja rijeka — — Otskoči Sunce jezdeći nebom kao junak ohol i mlad. — — Pomilova — — razgrija — — probudi. — — Izbi travka, napuči pup, zasuzi drvo — — Cvrkutnu ševa na Zemlji i dižući se u vis, u plavet nebesku, u sunčani sjaj zapjeva prvu proljetnu pjesan. Oču je soko i ne zaleti se za njom, već izviviši se u blistavi azur stade, zatrepezi i kliknu jednom, dvaput oštro, resko . . .

U staji riknu bik, nogama zatopta pastuh — —

U momku drhtnu srce — — „I ti“ — — nesvijesno reče i snažno pljesnu hata po širokim grudim.

Curi ispade predivo — — Utonu u se sjaina, ali ukočena pogleda — — Osjeća nov miris Zemlje i u duši neznane još virove, prouzrokovane sudarom svih tih nečujnih glasova iz neba, iz Zemlje i iz same sebe — —

Treći vjetar:

Iskonski silan, iz najdubljih dubina Života, a neznan i nevidljiv prožima, burka, vitla, vije, ruši, zapovijeda, gradi i ubija. — Od sitne gljivice do orijaškog stabla, od nevidljive bakterije preko nebrojenih vrsta do čovjeka intelektualca: sve je njegovo carstvo, sve bojno polje stra botnih ruševina, sve divotna zdanja istinkta i inteligencije — Slabost i snaga drugarice su u njemu, smrt i život dva ogranka jednog drveta...

I cvijet je — dirnut tim vjetrom — rastvorio čašku i nektarom svojim vabi kukce. Pelud je spreman i zrio — — Samo da lahor pirne — — Iskra je izbačena i mnoštvo ribljega svijeta užurbano juri na sjever i jug — Ptice lete i pjevaju, brzaju, traže, nose slamčice i mahovinu, da onda gotovo gnijezdo podastru vlastitim perjem — — U ogromnim visinama cika stoji orlovskih parova, koji se kao munja spuštaju vrh timora oštra i ljuta . . .

I krvoločni vuk promakne pokraj košute i ne obazire se; i silan lav pokraj antilope — — Ni kobac, ni jastreb nisu gladni — — A leptiri i opnokrilci — ti najidealniji ljubavnici — šaraju zrak svojim bojama, da začas združeni nadu smrt u prvom i posljednjem ljubavnom zagrljaju —

U košnici Života sve vrije. Sve oči se žare, sve snage su u pokretu, sve ljepote u izražaju, sve sposobnosti u akciji, sve želje i nade objavljene — —

Preludij vječnog oratorija nepojam ne velebjesni Prirodine zapjevan je...

Iskonski silan, iz najdubljih dubina Života, a nečujan i nevidljiv pro ljetni vjetar piri, piri i gdjegod pirne, raspiruje, raspaljuje žeravku Vječ ne Luči — —

Sunce je žarilo i peklo. Iz staroga korijenja izbijalo nove mladice —

U polju je paslo blago. Momak-cura bijahu zajedno. Nijemi, bez rii ječi, drhtavi, vrući — —

Bik je šetao podignute glave, zabačena repa na leđa, grdan i lijep sa svojim četvrtastim čelom, rijetkom grivom i ogromnom snagom. Zastao

---

Kud će pravaši — klerikalci liberalcima,
A kud će pravaši—liberalci klerikalcima.

Nastran stranke i viru mi pustimo
Korist nasu da vidimo.
Z družimo se braćo mila,
Čvaš-će nam vira i domovina.

Lakat sam našal metar ne mogu,
Barzo ću ti moj Niko k Bogu,
A na moj zadnji čas ću misliti,
Mila moja Hrvatska će me tišiti.

A meni govoru da sam izdajica,
Frankovi popovi i zavedena dica.
Frankovi popovi po malo,
Nemojte izgubit čavam je ostalo.

Ugledaj te se u velika Lava,
Koji pametno poteže i molava:
Bez prolića od karvi nema odkupljenja,
Ni bez Slavjanstva Hrvatskoj spasenja.

Mislidu da će svak za njima hoditi,
I da ćedu lac na vrat vladi staviti,
Da im pustu staro konkordato,
Što je već od davna zakopato.

Da smo skupa Pravoslavni i Hrvati,
Po pravu po vladi da se mlati,
Ne pustit nikoga priko našeg dvora,
Ni Magjara na Riku do našega mora.

Kad bude ne znam al znam da će biti,
Da će se Pravoslavni i Hrvati složiti,
Neće u ovom hoće u drugom viku,
Ne dili se narod po viri nego po jeziku.

Naopako ide u našu Hrvatsku,
Mal ne sve diši po Majarsku.
Čim je mlad u družštvu pije za domovinu viče,
A kad se oženi ni pije ni kriče.

Šalje po ženi bana moliti,
Da mu dade komad hljeba dobiti,
Frank Bana tajno vas,
Reče banu dajmu bit će naš.

Frank Špekulant kako je i bil,
Prodan mu virje da se je pokarstil.
Frank će uvijek isti biti,
On čeka da će mu se u Majarsku Antikrst roditi.

Rukopis ove „napitnice“ našao sam u ostavstinama svojih otaca u Salima na Dugom otoku. Kako je ovaj rukopis ovamo dospio, nije mi poznato. Nesumnjivo, on pretstavlja svoj original.

Mislim koje je opštinski prisjednik Gamulin izneo u ovoj zdravici pretstavljaju politički siže godine u kojoj je napisana. Tu je i njena vrednost baš u današnjim danima. Kroz usta prisjednika Gamulina govore nesamo opštinari Jelse, nego i cele tadašnje Dalmacije. Mnoge će sede starce ova zdravica poneti mislima u svoje mladje dane. Njen sadržaj vodi na političko razmišljanje o tadanjim našim prilikama i težnjama naprednijih ljudi i usporedbu s današnjim stanjem i shvata njima ljudi koji su nam iz toga doba ostali.

Ja neću da u tu političku analizu ulazim. Donosim, samo, ovu zdravicu u celosti da bi je tako sačuvao za dalnja pokolenja. Dozvolio sam si samo da izvesne strofe pocrtam. Pravopis je onakav kakav je u originalu. Čitalac će osetiti manjak mnogih interpunkcija, nepravilno pisanih velikih slova itd., ali treba imati na umu da je ovo pisao jedan ribar. Bodul, koji tek da je svršio osnovnu školu onog vremena.

(Sarajevo) B. J. LORINI

Zivmar:

DRUGARSTVO

. . . Gdje li se je samo zametnuo — zabrinuto je premišljao Joso prekopavajući po deseti put arhivu. Naime, šef mu je naložio da svakako danas kada on dodje u ured ima da mu prezentira akt, koji se odnosi na jedan važniji prekup. — Ovdje ga nema, na mojem pisaćem stolu ga nema. Evo, nigdje ga nema, a ipak sam sasvim siguran da sam ga položio u poziciju važnijih spisa na mojem stolu — govorio je sebi Joso. Počeo je da biva nervozan, jer se je približavalo vrijeme, kada šef stiže u ured.

On pozna toga čovjeka — šefa. Taj bi ga i iz službe naprečac najurio, ako mu se tačno ne udovolji želji. I šta da mu kaže . . . Ipak je sâm kriv, ako je nepažnjom zagubio spis. A spis važan, radi se o većoj vrijednosti.

Nego — sine mu mozgom — kako bi bilo da uredi stvar ovako: šef je i Luki, njegovom kancelarijskom drugu, naredio da izvadi i podnese mu referat u predmetu nekog razgraničenja. Isto tako važna stvar. E pa sada, on će Luki sa stola uzeti spis i pohraniti ga. Tako će šef morati da pomisli da je po srijedi neka zasnovana kradja važnih spisa u cilju da se diskredituje uredsko poslovanje u očima pretpostavljenih vlasti. Zato već šef odgovara lično . . Zametnuće se istražni postupak, a medjutim će se djavolji spis svakako pronaći. Tada će on Luki oprezno i neprimjetno nekako njegov spis staviti pod prste. — Užurbano pretraži Lukin sto, nadje spis, te ga položi u u svoju ladicu i zaključa.

Nakon toga se primiri i izide da pročavrlja se kolegama iz susjednog odijeljenja. Malo zatim šef ga pozove po podvorniku. Joso namjesti lice u neku grimasu, koja je imala da odrazi zabrinutost, gnjev i snebivanje, i upadne u šefovu sobu sa spremjenim raportom u ustima. Ali mu riječ zape u grlu, kad ispred gnjevnog šefa zateče Luku zgrčenog i slomljenog. Luka, inače krupan i naprasit čovjek sa samosvijesno ufitiljenim brkom, drhturio je ispred šefa i sav se pretvorio u neku molećivu poniznost.

A šef je grmio ukočivši se u svojem auktoritetu: — To je krajnja nemarnost, Furtimašiću. Ja sam o Vama drukče mislio. Vi ne zaslužujete ni najmanju pažnju. Vi ćete za izgubljeni spis odgovarati; mislim, da Vam to ne moram posebice isticati. Evo vidite gospodina Podvalaša — pokaže šef na Josu — to je činovnik, kakovih je malo. Ja sam se kolebao koga od Vas dvojice da imenujem voditeljem otsjeka. Ali sada sam na čistu sa izborom. Imenovaću gosp. Podvalaša, gospodine Furtimašiću, razumijete li to. A Vi ćete pod disciplinsku istragu.

U času kada je šef spomenuo imenovanje, Joso i Luka se krvnički pogledaju i svaki za sebe promuca: E, ovo je majstorija tog pasjeg sina. . . .

Ali šefove hvalopojke Joso Podvalaš ne dočeka radosno. I on izgubi pred šefom svoje obično hvalisavo i odmjereno laskavo držanje, koje je više ličilo na drskost, nego na poštivanje. Obla, pretila glava na kratkom mesnatom vratu, kao da mu se je uvukla duboko u prsni koš, a sitne u salo utopljene očice zaokruže odozgo na dole izbjegavajući otvoreni šefov pogled. I procijedi nesigurno:

— Gospodine šefe, ja sam sretan, što o meni imate takovo mišljenje... Ja u svojoj skromnosti sam i računao na Vašu susretljivost, jer je moj životni zadatak bio uvijek Vama ugoditi. Ali, gosp. šefe, neznam kako to . . . Moja je pažljivost i urednost uvijek bila skrupulozna . . . Neznam koji se je djavo upleo da me upropasti . . . Sve sam ispreturio, ali prekupnog spisa nigdje . . .

— Šta i Vi — grakne šef preneraženo. Obadvoje pod istragu. Ne trebam Vas. Vi ste doigrali. Kako ja mogu sa takovim . . .

— Dozvolite, gosp. šefe — zaleti se Joso šefu u riječ, pretvorivši se za čas pred očitom opasnošću u starog prevejanca. — Ovo je ipak malo čudna stvar, zar ne. Spisi su pofalili meni i gosp. Furtimašiću. A možda i još kojem činovniku. I to sve jednovremeno. Ne pomišljate, gosp. šefe, da se u ovom slučaju možda ne radi o nemarnosti pojedinog činovnika, nego da je tu po srijedi nekakova spletka s namjerom da se kod viših vlasti ocrni ured ili nevaljanim prikaže njegov sistem rada.

Šef se prelomi i duboko zamisli. Nakon sudbonosne stanke progovori ozbiljnim i ugaslim glasom: — Jest, to ste dobro uočili gosp. Podvalašu. Meni netko o glavi radi. Ali, gospodo, ne biste ni Vi izbjegli posljedicama. Izvinite me za nepravdu, koju sam Vam nanio objedivši Vas zbog nemarnosti. Vi ste valjani i spremni činovnici. — Nego, sada treba da smo solidarni, jer se radi o našoj zajedničkoj reputaciji. Neka se odmah obrazuje komisija, koja će pretražiti arhivu i svu korentnu administraciju, i ustanoviti koji su spisi nestali. Ja ću da podnesem izvještaj i predusretnem eventualnu dostavu. Vi ćete, gospodo, pričekati dok komisija svrši posao.

Kada su izlazili iz šefove sobe, Joso prišapne sada još više prestravljenom i utučenom Luki: — Pustite, druže, meni da stvar uredim. Ja ću šefu kasnije sve objasniti, a Vi samo budite miran.

Rezultat komisijske istrage: prekupni spis, koji je dodijeljen u rad Podvalašu Josi, našao se je u zaključanoj fijoci Furtimašića Luke, a spis razgraničenja dodijeljen Furtimašiću Luki, našao se je u zaključanoj fijoci Podvalaša Jose.

Šef ih ponovno zovne. Lice mu je bilo nemilosrdno ukočeno i zeleno od jedva suzdržavanog bijesa. Udjoše — i Joso nekom začudnom iskrenošću i umilnošću spremno otpoče ne dajući šefu do riječi: — Znam, gosp. šefe, i ja bih na Vašem mjestu bez daljnjeg privukao na punu odgovornost mene i moga druga. Ali možda će Vam čudno izgledati ako kažem da nas dvojica ni najmanje nismo krivi za ovaj slučaj. Odnosno, krivi smo, i to teško krivi, što smo ljudi meka srca i neoprostive roditeljske uvidjavnosti. Znate, i mi imamo djece, pa se mladjima mnogo toga gleda kroz prste. I odatle sva tragika. Naime, gosp. šefe, poznato Vam je da u našem odjeljenju radi na protokolu mladi Poštenjak. Eto, on je veliki smetenjak i neznalica. Često se dešava da pri rasporedu radnog materijala zamjenjuje referade. Spise, koji se odnose na moj djelokrug, daje gosp. Furtimašiću, a njegove meni. Tako se desilo i s ovim spisima. Mi smo slučajno vratili na protokol obadvojica svaki svoj spis da se naknadno unese datum, jer je bio izostavljen, a ona nevolja pri povratku zamjenila ih. U zao čas po po nas, nismo ni pogledali da li nam je onaj smetenjak svakomu vratio pravi spis, nego smo prosto zamjenjene spise zaključali sa svojima. Prirodno, da prekopavajući fijoke nismo naišli na tražene spise, jer ih nije ni bilo ondje gdje smo ih tražili. — Evo, gosp. šefe, žao mi je što tog mladca moram odati, ali pod ovakvim okolnostima nisam mogao drugo učiniti. Ja i moj poštovani drug gosp. Furtimašić momka smo kriii koliko smo mogli, ali dalje ne ide. Krist je rekao: „Ljubi iskrnjeg kao sama sebe, ali ne preko sebe". Ja na dušu, a Vi gospodine šefe kako znate.

Luka u početku govora Josina samo je blenuo, ali mu pri kraju sasvim laknu, i on duboko uzdahnuvši oporavljeno prihvati: — Tako je gosp. šefe. Mi smo se mnogo skanjivali, ja i moj mili drug gosp. Podvalaš, ali svaka strpljivost ima svoje granice . . .

I šefu se lice razvedri radi sretnog riješenja čitave ove nezgode i on strogo, ali vedro reče: — Ah tako. Dobro, gospodo, ipak ste mi trebali odmah svratiti pažnju na tog smušenjaka. S njim ćemo lako. Krivica je evidentna, ne treba otkaza niti motivacije, nego kratkim postupkom — otpust. Saopćite da to odmah učine, a vi u buduće budite pažljiviji prema novajlijama, jer se medju njima svačega krije.

Obojica drugova poklone se duboko pred šefom. Pri tom, lica su im bila kao na plač razvučena, dok im je u dnu zirkavih zjenica iskrila neka okorjela zluradost.

I dok je nedužan čovjek umarao mozak da nadje razlog svom otpustu, dvojica kancelarijskih drugova dalje su mirno zajednički sjedila kao da se nije ništa desilo. Oni su još godinama — kasnije kao voditelji svaki svog otsjeka — skladno suradjivali i svakog dana se pažljivo pozdravljali: Dobro jutro, druže! Prijatno, druže! Dovidjenja druže! — i nijednom riječi da su ikada spomenuli ovu neugodnu stvar. —

Grubišić & Comp.
Glavno opravništvo
Jadranske Plovidbe
i špediterska poslovnica

Stjepan Zjačić:

Kirijaš

Ilija Burilija poveže zobnice, pritegne stupce, nastere sjedalo, a naposlijetku izdere:

— Hajde!

Kirijaš ošinu ćoravog konja, dok mu sivi drug i sam poleti.

Kola poskoče,

Po cesti naiđe prugovski seljak već pregrijan hlapovima izvjesnog porijekla.

— Hej, prijatelju!

— Što je?

— Voziš li u Prugovo?

— Vozim.

— Hoćeš li me povesti?

— Hoću... plati mi.

— Koliko?

— Groš.

— Ná.

Prugovljanin sjedne u kola, iza buradi, u kojima je kirijaš vozio vino.

Na cesti zavije vjetar, i kola nestanu u prašini.

Po cesti kola kotrljaju. Šumna vožnja putnika omamljuje. Prugovljanin mamurno gleda na prolaznike, koji mu domahuju rukom.

— Zdravo!

— Zdravo! — putnik se široko smije.

Kola zapru. Čoravac podvije glavu. Bič pucne.

Kroz vjetar Ilijin glas dobacuje:

— Nô, Nô, Bećaru, živino šumasta!... — i kirijaš ošinu ćoravog konja, našto prkosnik uzmahnu repom.

Putnik često zažima oči, i na koncu zapade među burad, hvatajući rukama daleko, kao u snovidici, svoju sjenku.

— Hej ti... ne čuješ?

— Aâ?

— Nisi li pijan!?

— Zašto?

— Što spavaš?

— Ne spavam.

— Nemoj da mi izbiješ čep.

— Ne boj se!

Opet su se kola stresla, odbijajući se na razrovanoj cesti.

Prugovljanin se protegne i zijeva od nespavanja.

— Što ti... tamo?

— Ništa.

— Čuvaj, da ne makneš bure.

— Ne ću.

Seljak se rasanja na Priviji, odakle mu pogled pane na Osojsko gorje i na Gizdavački zeleni grmeč, kroz koji se provijao do sela, iz kojega se oženio, i oči mu zasuze...

Sa visoke ceste vidiš sve: polje se smije u suncu, naderani seljak natjeruje kljuse i vrana sjeda na kuruzu.

Cesta je sada prohodna. Nasuta je šljunkom. Seljaci rade kuluk. To je u redu. Nu, evo i Prugova!

Kola poškripe. Prugovljanin sađe. Tetura. Seljaci ga dočekaju poklicima:

— Hej, kume!... drž... se zida!

Ali on ode.

Kirijaš obađe kola. Sve je na mjestu. I orma, i štanjge, i žbice. Samo tjeraj... tjeraj...

— Hajde!

Kola maknu.

Cesta se uvija, kao bijela vrpca. Dan je proljetni. I sunce, i bumbar, i opojni miris bunike. Putuje se lako, kao u božjem džepu.

Nu stani! Evo nas u hladu, pod brastima, u gornjem Prugovu. Ograđena osamljenost. Na cesti ni vrapca. Samo kola prati crveni trak. Daljinom polja rumeni mlaz teče teče...

Kirijaš zadovoljno tjera konje. Ni ne sanja o čemu na putu. Bodro drži na remenu ćoravog konja, dok Sivac i sam leti.

— Haj!... haj!... — kirijaš trgne konje.

Počima strmen. Konji zatežu korak. Posrću.

Počinje brdo. Hoho.. spregni.. spregni...

Kola stanu. Valja napojiti konje.

Eno onamo krčme! Antika žmirka s vrata. Gladi omašan trbuh. Odušovoljen je dolaskom kirijaša.

— Hej, momče!.., Amo de kablo!

Kirijaš se diže, mlitavo protegne glavu, pogledav iza kola onamo... dokle je sizao onaj rumeni mlaz.

— Ilija!... Ilija!... — zove krčmar.

Kirijaš se ne oziva. Aoh!... mutno mu je... Ali vidi. Bure prazno. Cesta nakvašena rujikom. Udara vino.

Ilija obezmisli i tupo se zagleda u Antiku, koji se u neprilici stane da češe iza uha...

Bilo bi suvišno odgonetnuti začetnika priče, u kojemu će čitatelj ionako nazreti lâsca, koji je sa vragom obio sve visine naše zemlje.

TRGOVAČKA KUĆA

Dr. Marko Tarle

ŠIBENIK

Veleprodaja žitarica i kolonijala

STROJARSKA MEHANIČKA RADIONA I LJEVAONICA METALA

S. Kordić

Šibenik

RADIONA za popravak svakovrsnih parnih strojeva, sisaljka, motora, automobila, branika, kompresora, turbina.

MONTAŽA svakovrsnih strojeva, mlinova, hidrauličnih presa, motora na brodove, čamce i t. d.

AUTOGENO VARENJE I REZANJE ŽELJEZA

Izvršuje se dijelovi instrumenti K sa odgovarajućim od bronze, srebra

JOSIP JADRONJA - Sibenik

Međunarodno otpremništvo agentura, komisionalna, pomorska poslovnica

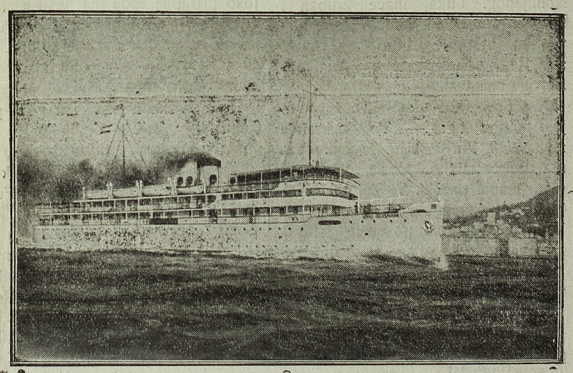
Zastupstva:

Standard Vacuum Oil Co.
N. Anthonisen & Co. Bergen
M. Gavrilović i Sinovi d. d.
„Cetina" tvorn. tjest. i keksa
Zdravilište „Slatina Radenci" mineralne vode
Kolinska d. d. Ljubljana
Bukovačko vrelo „Knez Miloš"
M. Lakinić, tvorn. svijeća

Utemeljeno 1906. - Brzoj. Šped. Jadronja Telef. broj 3 i broj 27

MATE PRGIN

Prodaja manufakturne robe, veliki izbor umjetnog cvijeća za vjenčanje, vijenaca, kitica od voska, svila i papira, koprena (vela), koprena crni za sv. pričst, preko hiljadu nacrta (šablona) za vezivo za školsku djecu.

Putujte na naše more sa luksusnim parobrodima Dubrovačke Plovidbe: »Kralj Aleksandar I.«, »Kumanovo«, »Dubrovnik«.

Braća Iljadica-Grbešić - Šibenik

Tvornica sapuna „Slavija". - Veletrgovina žitarica. - Tangarija.

Čestita svojim cij. mušterijama Sretne Uskrsne blagdane

Pred odlukom g. Dr. Mačeka

Ima već više dana da se naša dnevna štampa bavi predlozima srbijanske vanparlamentarne opozicije dru Mačeku, kojim su se predlozima pridružili, uslijed secesije, i neki istaknuti članovi JRZ. Ti su predlozi dali povoda previranju i življem kretanju, konferencijama, političkim sastancima, izvještajima i proučavanjima među prvacima udružene opozicije i, pobudivši ujedno naročitu pažnju i komentare u političkim krugovima, očekuje se sada sa velikim interesovanjem konačna odluka, koja ima o tim predlozima da donese vrhovni vođa hrvatskog pokreta dr Vlatko Maček.

I ako se vođe Seljačko-demokratske koalicije drže u ovom pitanju vrlo rezervisano, ipak se moglo toliko saznati, da ti predlozi predviđaju koncentraciju vanparlamentarnih stranaka, zavođenje pune demokracije i da su uopće vrlo blizu načelnom gledištu g. dra Mačeka, pa — kaže se u novinama — ima izgleda, da će dr Maček u načelu usvojiti beogradske predloge.

Odluku koju ovih dana ima da izreče g. dr Maček smatramo krupnim događajem u našem političkom životu, jer će ta odluka rasvijetliti svakako stav Seljačko-demokratske koalicije u svojim načelnim postupcima i dati će narodu prilike, da se bolje upozna s radom i nastojanjima ovoga pokreta, koji danas pretstavlja tri četvrtine hrvatskoga dijela jugoslovenskog naroda.

I ako nam nije poznata sadržina predloga srbijanske vanparlamentarne opozicije, i ako se kaže da su ti predlozi vrlo blizu načelnom gledištu g. dra Mačeka, mi ipak a priori isključujemo, da bi predlozi, koji su potekli od jednog Ljube Davidovića i Joce Jovanovića i koji su odobreni od gg. Ace Stanojevića, Trifunovića, i dra L. Markovića (i ako se ne slažemo s njihovom političkom orijentacijom), mogli da budu na štetu našoj državnoj cjelini i našem narodnom jedinstvu. Ta pretpostavka dakle stvara u nama mišljenje, da će konačna odluka u ovom važnom pitanju biti od dalekosežne, dapače od presudne vrijednosti za sređenje naših političkih prilika i uopće za naš javni život.

Ali u očekivanju odluke Dr. Mačeka, koja ima da dade izrazitiji i jasniji pravac politici udružene opozicije, mi se ovdje pitamo, da li su pojedine grupe njegova pokreta pozvane da stavljaju predloge i da davaju sugestije njemu, toliko uzveličavanom i aklamiranom vođi, ili je on kao vođa onaj, koji bi samo imao da stvara svoju političku ideologiju, koj ne bi trebao da prima predloge i programe i koji bi morao, svjestan svojeg teškog i visokog položaja i svoje ogrom ne odgovornosti, i kao čovjek koji bi do tančina trebao da odgovara na sva savremena politička i socijalno ekonomska pitanja, — da sam izrađuje svoje programe i da daje uputstva i direktive onima koji s njim sarađuju? Jesu li Nikola Pašić, Stjepan Radić, Sv. Miletić Sv. Pribičević i drugi bili ovakovi vođe, koji su imali da odlučuju o važnim i načelnim pitanjima, kad su im ta pitanja bila postavljena po njihovim glavnim saradnicima ili po šefovima on h grupa, koje su bile s njima u koaliciji, ili su pak bili oni, koji su svoj politički program sami stvarali koji su ga svojim velikim auktoritetom sami provodili, koji su pred svojim pokretom prvi barjak nosili i koji su ni pred kim prezajući, bili spremni da svoj politički „Vjeruju" brane odlučno i odvažno i da zanj žive i stradaju? Jesu li veliki vođe, koje vidimo na čelu golemih narodnih pokreta u Njemačkoj Italiji i Turskoj, bili sami začetnici tih revolucija i nijesu li u njih oni sami unijeli svoj duh i svoju energiju, podnoseći za svoje velebne podvige i svoju čitavu potpunu odgovornost? Nije li i naš Blagopočivši Kralj Ujedinitelj bio također veliki narodni vođa, koji je samo svojom inicijativom, bez posrednika i lišen ičijih sugestija, stvorio besmrtna djela na području unutrašnje i vanjske politike naše mile Jugoslavije?

Mi se sada još pitamo hoće li zavađanjem pune demokracije — o kojoj se toliko pripovjeda — biti opravdano i njeno postojanje, koje bi se imalo izražavati u vrijednostima velikog demokratskog vođe? Hoće li se te njegove vrijednosti ispoljiti bar u sljedovanju nauke njegova predšasnika i učitelja Stjepana Radića, koji je, među tolikim svojim značajnim izjavama, rekao i ovo: „Mi se tako ispremješasmo, da bismo se morali složiti i kad bismo jedni drugima bili posvema tuđi, tako da se među nama ne da nigdje povući granica: mi dapače ne možemo ni građanskim ratom „očistiti" pojedinih krajeva, ako se ne ćemo istrijebiti, sasvim uništiti? Pitamo se, napokon, hoće li vođa hrvatskog narodnog pokreta znati ocijeniti ljude i prilike, što ga okružuju i hoće li znati kod izricanja svojih odluka, da se izdigne suvereno do onih visina, s kojih će moći da imponira, ne samo neupućenim masama, izaziv ljajući njihove aklamacije, nego i svim misaonim i čestitim Jugoslovenima, i zazivljajući njihovo priznanje i poštovanje?

Ovo velimo, jer dosadanje izjave hrvatskog vođe stranim listovima i njegov pozdrav „hrvatskom narodu" da sačuva harnu uspomenu stanovitom „borcu — mučeniku" za slobodu Hrvatske, nisu mogli da izazovu kod trijeznih i savjesnih Jugoslovena ni priznanje ni poštovanje prema njegovom auktoritetu narodnog vođe i šefa „Udružene opozicije"!

Ljubo Rodić.

SVIM pretplatnicima, suradnicima, oglašivačima i prijateljima Uprava „Tribune" želi Sretne Uskrsne blagdane.

Inšpekciono putovanje g. Dr. Marka Kožula

Ministar građevina gosp. Dr. Marko Kožul koji je jučer prispio u Šibenik u društvu Sreskog načelnika gosp. Urlića i općinskog načelnika g. Bačinića te tehničke komisije banske uprave, otputovao je danas preko Vrpolja i Segeta za Marinu da pogleda javne radove. G. Dr Kožul će usput na svom povratku pregledati sve izgrađene objekte u Rogoznici i Primoštenu.

Potreba izgradnje pristaništa na slapovima Krke

Staro drveno pristanište na slapovima Krke nalazi se u stanju koje nije više za nikakvu upotrebu Zbog veoma loše ga stanja u kojem se nalazi nemoguće je pristajanje parobrodima koji voze na izletničkim prugama za vrijeme ljetne sezone. - Budući je neophodno potrebna izgradnja solidnog pristaništa na slapovima, skreće se pažnja nadležnima, da poduzmu po trebne mjere, kako bi se uredilo i ovo važno pitanje.

OVIH DANA dostavili smo svim vanjskim dužnicima opomene i obračun za dužnu nam i još nepodmirenu pretplatu, pa ih i ovom prigodom molimo da dužnost ispune kako bi nam omogućili redovan daljnji rad.

Uprava „Tribune".

Nacionalno predavanje g. Werk-a

G. Dr. Hugo Werk, poznati advokat i Zagreba, dolazi iduće sedmice u Šibenik da održi jedno predavanje u petak 17 aprila u Sokolskom Domu. Krupna intelektualna, moralna i nacionalna ličnost, borac iz prve lini je za prava i slobodu svoga poroblјenog naroda u predratnim vremenima i snažni, oduševljeni i plodni radnik u oslobođenoj i ujedinjenoj Otadžbini govoriće nam o ideologiji sokola Kraljevine Jugoslavije naročitim obzirom na današnje prilike uopće, a na naše ovdje napose.

Provalna krađa

U noći između četvrtka i petka izvršena je provalna krađa u radnji g. Cire Bulata trgovca cipela. Nepoznati provalnici su provalili izlog iz kojeg su odnijel nekoliko pari cipela u vrijednosti od 800 dinara. Policija traga za nepoznatim provalnicima.

Ponovna automobilska nezgoda

desila se u petak u samom gradu. G. Handžić Murho iz Zagreba šofirao je u svojem automobilu koji je nailazio putem od pošte. Na samoj okuki, na poljani, u momentu kad je htio da skrene prema Hotelu „Kosovo", presjekla mu je put starica Iva Budimir u namjeri da izbjegne kola koja su dolazila od Hotela „Kosovo". Da bi izbjegao veću nesreću g. Handžić je skrenuo sasvim u lijevo i tako je zašao kolima u kanal, čime je izbjegao veću nesreći. Starica je zadobila lakše ozlijede.

Biograd n-m kao centar sjevernog dijela Sjeverne Dalmacije

Jedini bi Biograd bio u stanju da ovom kraju nadomjesti Zadar

Još prije evakuacije treće zone nakon potpisa Rapalskog ugovora, t.j. kada se je znalo da je Zadar pripao Italiji, stanovništvo sjevernih dalmatinskih otoka, a i same nadležne vlasti, ozbiljno su pomišljali na Biograd n.m, kao centar ovoga kraja. *Računalo se (a to je i bila najbolja formula za riješenje ovoga pitanja), da bi jedini Biograd n m mogo bili u stanju da ovome kraju nadoknadi Zadar.* O tome se naročito vodilo računa, jer je bilo jasno, da će ovaj kraj gubitkom Zadra (svog dotadanjeg centra) ostati bez svog centra, te da će od toga stanovništvo imati ogromne štete, a naročito u prvom momentu — dok se snađe. *Razlozi, da bi Biograd n-m postao centar, bili su veoma jaki i potpuno opravdani. Kao prvi jači razlog bio je njegov geografski položaj. Drugi pak, koji nije bio ništa manje važan, bio je taj što u sredini, na kopnu nije bilo nijednog većeg mjesta* (osim možda Sukošana?) *koji bi imao uvjeta da se razvije ao Biograd n-m i time kasnije zadovolji potrebe ovoga kraja.*

Bilo je, istina, (ali vrlo malo) i onih koji su zamišljali Rab, kao naš budući centar! N jveći i jedini adut za to bio im je nagli posljeratni uspon Raba — u turizmu. Drugog razloga za to nije bilo, prema čemu Rab nebi bio nikako odgovarao svrsi, a to naročito za to, što je i on sam otok, te ima potrebu veze sa kopnom.

Već godine 1923 — nakon evakuacije treće zone — postajale su dvije čak i tri struje; Jedna je vukla u Biograd, druga u Rab, a treća u Nin ili Sukošan! Odmah, na početku, prevladala je prva — Biograd n m. Ali je trajalo, po prilici, jednu godinu dana, kada je preneseno sve u Rab, te je izgledalo, da će tako za dugo ostati. Ali opet god. 1926 prevladala je druga struja — srez Biograd — Preko. Kasnije, kada je uspostavljen srez u Preku, koncentrira se sve tamo i tako je ostalo do današnjeg dana.

Od svih ovih eksperimenata prošlo je već skoro deset godina. Ali se opet stalno, iz vremena na vrijeme, ozbiljno govori o potrebi stvaranja centra za ovaj kraj. To se pitanje periodično samo javlja, a opet ga stanovništvu često serviraju i prilike, koje su naročito posljednjih godina jako promjenljive i za pravo sve lošije.

Važnost Zadra, kao centra, za nas, pritaza li smo djelomično u članku „Prilike na otocima sjev. Dalmacije" („Tribuna 17. III. t. g.). Ali zna se šta biva sa djetetom, kada ono ostane bez majke, a to može biti u ovom slučaju jedina prispodoba. Zadar je — barem za sada — mrtav za ovaj kraj, te je o njegovoj važnosti za nas suvišno i govoriti. Za pravo govoriti o prošlosti nema svrhe — ona je otišla u nepovrat, — *jer je pred nama i našim pokoljenjima budućnost, koja je momentalno mnogo važnija i o njoj ovisi za pravo prosperitet ovoga kraja.*

Potrebu da se stvori ovome kraju novi, pravi, centar nije valjda potrebno toliko isticati. O tome dovoljno govore prilike, u koje je došao ovaj kraj nakon što je ostao bez svog ranijeg centra — Zadra. Za nas važi isto što i za svaki drugi kraj. Možda je baš ovim otocima, radi njihovih iznimnih prilika, potrebitiji centar, više nego ijednom predjelu na kopnu ili drugim djelovima našeg primorja. Ovo se potencira, baš radi smještenosti naših otoka. Također u potrebu, da se ovo otočje čvrsto poveže sa kopnom, valjda nije nitko ni časa posumnjati. Važnost veze naših otoka sa kopnom je apsolutno velika, jer bez toga ovaj kraj nebi bio u stanju da se ikada gospodarski i socijalno razvije, nego bi bio osuđen na, vječno propadanje, što bi za njega možda i ne samo za njega) imalo svoje teške posljedice...

Sada kao najglavnije dolazi pitanje formule za riješenje ovog problema t. j. treba položaj, mjesto, koje bi bilo najpodesnije za to. *Ovdje bi dakako imalo prednost mjesto, koje ima uvjeta, da se u što kraćem vremenu i čim bolje razvije, kako bi ono moglo pružiti svojoj okolici sve ono što bi ona od njega tražila.* Kao prvo i najvažnije bilo bi da taj naš budući centar bude na kopnu, jer u protivnom slučaju riješenje toga pitanja nebi bilo potpuno. *Našim otočanima je potrebno, kada su došli sa svojih otoka u glavno mjesto da ugaze na evropsko tlo,* odakle mogu i dalje prema svojim poslovima i želji.

Nema sumnje, da za pravo riješenje pitanja centra ovoga kraja, dolazi u obzir jedini Biograd n m. On (i prije) naročito danas ima sve i najbolje uvjete — kako to nema, ni izdaleka, nijedno mjesto u ovoj okolici — da se razvije tako, kako bi mogo jednog dana, da bivšem zadarskom kotaru nadomjesti Zadar. Biograd je i danas svojoj bližoj okolici, na kopnu i na moru, djelomično nadoknadio Zadar. Tako bi dakako bilo i sa ostalim udaljenim otocima, kada bi on — Biograd — bio od nadležnih označen kao centar čitavog ovog kraja.

Jasno je, da bi u ovom slučaju (to je potreba i to neophodna potreba) *trebalo Biogradu n-m posvetiti malo veću pažnju (ta bi pažnja morala biti znatno veća). Potrebna bi bila za prvi momenat i koja veća žrtva, kako bi se Biograd n m mogo razvijati mnogo bržim tempom nego sada, da bi tako čim prije mogo dati ono što se od njega očekuje.*

Kako se vidi, zadnjih nekoliko godina, Biograd n-m ulaže mnogo truda i čini sve napore, da se što prije i bolje podigne, pak prema tome, sa malo dobre volje i nastojanja nadležnih nebi bilo sigurno teško to postići. *Za ovakovu se stvar apsolutno nebi smjelo žaliti žrtve. Jer se mora računati, da pomoći Biogradu n-m da se čim brže i bolje razvija i podigne, znači isto što i pomoći jednom velikom dijelu našeg primorja, da se spase od očite propasti i da se gospodarski podigne.*

Biograd je, vidi se, posljednje vrijeme znatno napredovao u turizmu, koji je danas zaprávo jedina privredna grana, od koje pučanstvo ovcga kraja očekuje spas. Također svi su izgledi, da će on u dogledno vrijeme, na tom polju ići dosta daleko, od čega će čitav ovaj kraj imati vidne koristi.

I ovo je još jedan plus — k ostalima — koji govori, da bi jedini način bio da se pitanje centra ovoga kraja riješi — Biogradom n-m.

A sada samo o jednoj „poteškoći" koja bi se možda ukazala (?) pri ovakovom rješenju ovoga pitanja: To bi bila veza „periferije" (Silba, Olib, Premude, Ista i Molata) sa Biogradom n-m. Ovo bi se pitanje dalo također vrlo jednostavno riješiti. A to na taj način, što bi se današnji parobrodi, koji su u ovoj pruzi („Krka", Ugljan it.d. zamjenili sa jednim malo bržim parobrodom, koji bi, mjesto današnjih koji voze 8—9 milja, vozio oko 12 milja.

Sve bi se eventualne poteškoće dalo vrlo lako i brzo svladati, a od toga nebi imao nitko štete, već naprotiv koristi, jer bi se konačno riješio jedan problem, na koga se čeka već pun h 13 godina — od 1923. g.

A sada imaju riječ zainteresovani — možda u prvom redu Biograd n-m itd. itd.

T. K.

Godišnja skupština R. C.

održana je u četvrtak u salonu Hotela „Krka". Između ostalih točaka dnevnog reda, iznesen je pred skupštinu i predlog o priređivanju izleta u Dubrovnik svih R. C. u Jugoslaviji. Na skupštini je izabrana nova uprava: Ing. J. Ljubičić pretsjednik, Dr. J. Glöser p.predsjednik, Dr. V. Rismondo p.predsjednik, J. Vicić tajnik, Dr. F. Smolčić II tajnik, P. Komesarović blagajnik. Odbornici: M. Šupuk, Ing. Š. Ježina. Nadzorni odbor: V. Beroš apotekar i I. Žaja trgovac.

MORNARIČKA MUZIKA

koncertiraće u ponedjeljak 13 aprila u 11 sati u gradskom perivoju.

Program:

1. Sedlaček: „Čuješ seko" marš.
2. Zajc: Uvertira iz op. „Ban Leget".
3. a) Čajkovski: „Pjesma bez riječi".
   b) Brahms: „Madjarski ples br. V."
4. Jakl: „Slovenski biseri" potpouri.
5. Schubert: Berte: Fantazija iz op.: „Tri djevojčice".
6. Gotovac: „Naš Jadran" marš.

Dirigira: Viši kap. III klase I. I. Čižek

Gimnazijalski štrajk

Na posljednoj sjednici nastavničkog vijeća u šibenskoj gimnaziji, nastavnički se savjet pozabavio jednom nemilom pojavom koja se javila kod V. G.) odjelenja.

Naime, učenici tog razreda samovoljno su prekršili izričitu naredbu ražaednog starešine i svojevoljno napustili sat francuskog jezika, objavljujući time štrajk protiv svog nastavnika g. Vučetića.

Nastavnički savjet poslije vrlo oprezne diskusije, uzimajući u obzir sve momente, usvojio je predlog razrednog vijeća sa ogromnom većinom glasnva, da se inicijatori štrajka za prestup kršenja školske discipline isključe na godinu dana s gubitkom prava na polaganje ispita.

Svi ostali koji su štrajkovali izjavivši naknadno solidarnost kažnjeni su ukorom nast. savjeta.

Žrtve uragana

Braća Mašina i njihov stric Šime u namjeri da pređu na obalu u okolici Zadra gdje su imali posjed, otisnuli su se iz Preka, ukrcavši u brod i tri magarca. Uvjereni da će usprkos jakom jugu ipak uspjeti da se prebace na drugu stranu zajedrili su morem šibani jakim udarcima vjetra. Odjednom je vjetar dunuo takovom silinom da je prevrnuo brod koji je tonući povukao za sobom teret i posadu.

Na vijest o nesreći majka utopljenika je ostala na mjestu mrtva, a žena jednog od braće zbog jakog potresa kojeg je zadobila, sumnja se da će ostati u životu.

JADRANSKA STRAŽA u Šibeniku sazivlje glavnu godišnju skupštinu za dan 14 aprila u prostorijama Učiteljske škole u 10.30 s. s redovitim dnevnim redom.

U PONEDJELJAK u 18 s. u Sokolskom domu održava se Dječja zabava Nar. Ž. Z.

Bezbjednost grada

Posljednji događaji manjeg i većeg značeja pokazali su kolika je i neophodna potreba dobre i uredne policijske službe u gradu koji broji do 20 hiljada stanovnika.

Stražarna četa gradskog pretstojni. i suviše je mršena da bi pravilno, na vrijeme i sa uspjehom mogla obavljati povjerene poslove.

Zbog rasprostranjenosti teritorije šibenske općine, a što se pokazalo i u praksi, osjeća se neophodna potreba uspostavljanja stražarskih postaja i u ostalim krajevima na periferiji grada.

Uspostava istih je važna i zbog toga što je Šibenik pogranično mjesto te veoma važna trgovačka pomorska, turistička i ratna luka.

U posljednje vrijeme se naročito zapaža, da su, zbog vršenja službe na raznim mjestima i zbog premalog broja stražara, nedovoljno zaštićena druga područja, a što potvrđuju mnoge provalne krađe, noćni neredi, i nedavni slučaj u kojem skoro da nije pogunuo i jedan čovjek. Sve ovo nam pokazuje koliko je u našem gradu, nedovoljno obezbjeđenom, ugrožena lična i imovinska sigurnost građana.

Obzirom na sve izneseno neophodno je potrebno i u interesu reda i poretka u gradu da se stražarna četa grada pojača jer se, opetujemo i u praksi pokazalo da je sadašnji broj straže premalen za pravilno vršenje službe.

SPORT

Karlovačka »Olimpija« gostovaće u Šibeniku

Prvog i drugog dana Uskrsa, odigraće se prijateljska utakmica između Olimpije i Osvita, za koje vlada veliko interesovanje. Osvit nastupa] kompletan. Igra će biti veoma interesantna jer će Olimpija nastupiti sa pojačanim timom. Osvit se sprema da prijateljski dočeka svoga gosta, koji je u susretu sa zagrebačkim klubovima do sojno raprezentirao boje svog kluba.

Osvit će imati da pregrize jaču kost jer je Olimpija ozbiljan i jak protivnik.

RADI BLAGDANA naš naredni broj izlazi radovito 16 ov. mj.

SRETAN USKRS

čestita svojim cij. mušterijama:

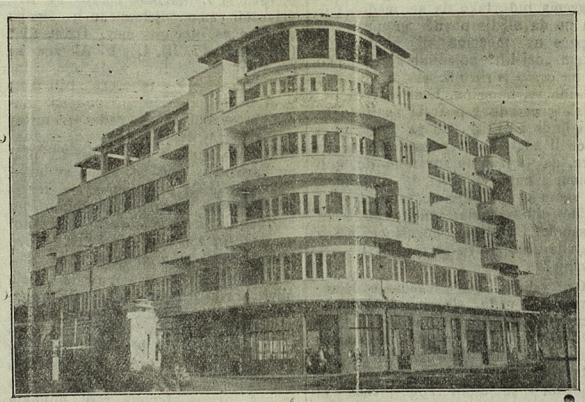
Odlikovani
Grafički Zavod
Tiskara E. Vitaliani i Sin
Šibenik. — Telefon broj 47

Manufakturna trgovina
ANDRIJA GRČIĆ - ŠIBENIK

KNJIŽARA i PAPIRNICA
BOJANIĆ I GRABOVAC, SPLIT
FILIJALA ŠIBENIK

Gostiona „LJUBLJANA" Šibenik
Vlasnik: ŽULJAN

Božidar Bakotić
ŠIBENIK

Grand Hotel »ILIRIJA« - Biograd
Vlasnik: V. M. Karaganjan.

BANCA DALMATA DI SCONTO
Dionička Društvo. - Uplaćena Glavnica i Pričuve L. 3.035.000.—
Sjedište Društva: ZARA
FILIJALE:
Dalmatinska Eskontna Banka Glavna Filijala SPLIT.
Dalmatinska Eskontna Banka Filijala ŠIBENIK.
Dotacija filijala Din. 2,500.000.-
FILIJALA ŠIBENIK.

ZLATARSKA RADNJA
Ante Fantulin - šibenik
Narodne dalmatinske izrade u zlatu i srebru. Darovi za svaku prigodu.

„BOJKA"
društvo s. o. j.
— Šibenik —

Gostiona MARIBOR
šibenik (obala
Vlasnik A. Bujas

MLJEKARNA - BIFE
»ALPA«
ŠIBENIK

Mehanička radiona. Elektro-autogensko varenje
Josip Dvoráček
šibenik

Lušić i drug
ŠIBENIK
zastupstva i komisije

Kafana i restauracija
»ISTRA«
potpuno moderno renovirana, najljepše se preporuča cij. građanstvu. Prvorazredna kuhinja.
Vlasnik Ante Strenja.

Hotel - Restaurant - Buffet
L. SEKANINA
Knin

ALEKSANDAR ANWEILER
trgovina koža, cipela
i športskih predmeta
Sibenik, ul. Kr. Tom.

Restauracija
»Slavija«
vlasnik I. ČALA — ŠIBENIK

F. Krajšek, trgov. odijela
Filijala Šibenik

Novo otvorena slastičarna
„SPORT"
najljepše se preporuča